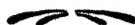

శ్రీ
అనుము

వేంకటేశ్వర ప్రసన్నము

కొత్తపల్లి

సుందర రామ విరచితము.

పల్లిపర్వ

రామ హిందు కో

పటాదు,

కృష్ణా జిల్లా.

1912.

M. V. PRESS, ELLORA

రామా ఆండ్ కో గ్రంథములు

పులుగుర్త లక్ష్మీనరసమాంబగారి విరచితములు.

తల్లిదండ్రుల యర్హకృత్యములు.	0—4—0
విద్యావతుల యర్హకృత్యములు.	0—2—0
పాతివ్రత్యము (ఉపన్యాసము)	0—2—0
కామమంజరి (ఒకపతివ్రతచరిత్ర)	0—2—0
రాగతరస్సిణి (ఒకపతివ్రతచరిత్ర)	0—2—0
లోకబాంధవి (నీతికథ)	0—2—0
వజ్రపేటిక (నీతికథ)	0—1—0
సావిత్రి నాటకము.	0—4—0
అబలాసచ్చరిత్రోరత్నమాల.	0—6—0
మంగళహారతులశతకము.	0—4—0
డిటా స్వగములతో.	0—8—0
ఈశ్వరప్రార్థన.	0—3—0
స్త్రీనీతిదర్పణము	0—0—6
ఈశ్వరప్రార్థనలు.	0—3—0
శమలపాప పోక చెక్క.	0—0—6
భాషీయదండకము	0—1—0

(గ్రామ్యభాషాప్రభోధకము)

శ్రీ

భీమ హరి

దేవక టేకవర ప్రసన్నము.

— ౩ —

కా. శ్రీరంగబిల్ల గ సింహాస్త్రేలమున వా
సిం జందనంబునది వి

స్తారక్షేమను మంగళాద్రిపయి నా
సం బానకంబునది మం

గారామామణిఁ గూడి వేంకటగిరి
దొంబూలము లై వరుచుకా

శ్రీరంగంబునఁ బాన్పుఁజేయ వరల
క్షీనాథ ! రక్షింపుమా.

౩. అలకింపుము వేంకటశైలనాథ !

నిన్నుఁ గృతినాథుఁగాఁజేసి నేనొకకథ

వినుచుచుంటిని నీదెలుంగనిది కాదు
కథకు గ్రంథంబునకు నీవ యధిక్పరుడవు.

ఉ. కొందఱు కాన్యరాజములఁ

గూర్చెనుపట్టుల గ్రంథవాఙ్మతో
నెందలిగాధయో తెలుప

నెంచెద రాతఁ దెలుంగకుండునె
యందురు నీవొనర్చిన మ

హద్భుతచర్యను నీర తెల్పు నీ
నిందులఁ బూన నేమనుచు

నెంచెదరో యాదియు నివ్విచిత్రమా.

గీ. ఒక్కదైవంపుకథ మఱియొక్కదైవ
మానకుఁ గృతియిచ్చెదరు భేదమానుదలంచి
నీవొకండవె దైవమ స్సారమానను
నీదు పావనదరితంబె నీకొసఁగెద.

గీ. కథయనంగనె కల్పనాకథయటంచు
లోక మెప్పుట సౌజంబు నీకథయిది

కల్పితముగాదు నడచినగాధగాని
యెవ్వ రేమనుకొనవేమి యీవెసాక్షి. .

కథాప్రారంభము.

నీ. సకలరాజాధిరాజ నివాసయోగ్యమా
పెక్కు వార్ష్యములఁ బెంపెక్కినదియు
బహువిధవ్యాపార వాణిజ్యయుక్తమా
ధనధాన్యగేహ సంతతిగలదియు
వివిధభాషాసంప్రదీన జనాభ్యమా
భవపాతకాలచేఁ గ్రాలునదియు
సర్వధర్మాధర్మ సంబంధనీతమా
నాశ్రయస్థప్రపూర్ణమయినదియు

గీ. స్వకులభక్త్యాచరణదీక్ష జరుపునట్టి
నాల్గుకొలములచేత నున్నతినిగన్న
యట్టిదియుఁ గడలియొద్దన నమరినదియు
పైన కాకాసురపురంబు నందు నొకట.

1. దియ్యమానను వడ్లు చెడ్డలుఁ గలుపుదుఁ
 గొలుచుట యనునది తలఁచఁబోక
 పక్షులలో మైనము నికుచుఁ బైలాదులఁ
 బూరించి యిడుటకై కోరఁ బోక
 అనఁటిపండ్లను నేతియందునఁ దిసితి తూ
 చుటయనునది యెప్పుఁ జూడఁ బోక
 లొచ్చుతూకముగల విచ్చితాశ్శను దక్క-
 డ నది తూచుటఁ గంటఁ గవఁగఁ బోక

2. మిరియములు గలవా యన్న మినుము లున్న
 వని వచింపఁగఁ బోక వ్యాఘ్రపర్వతి
 స్వల్పలాభంబునకే ముదమందుచుందు
 బ చొప్పుకం దుండెఁ జిల్లరవర్తకుఁడుగ.

3. రాతిరులుం బవస్కుఁ బ్రాయఁ
 రాజుని పేదతనంబునకే గటా !
 నాతియుఁ దాను నెట్టులా ది
 నంబులు నెట్టుచు పైవచింతనం
 వేరమా లుల్ల నెల్ల నిత

సింఘుఁడు నుండఁగనుండ నొక్కనా
దారఁడు మించుజేడక జూద
యలలున నొందు దలంచి వెంటనే.

క. పరమపత్నివతి యగు తన
తరుణీమణికి నృనోగర సదభిలాషం
బరువడిఁ దెల్పఁ దలంచి మం
దిరమున కేతెంచి యిట్లనెం గుతుకముహూర్తా.

సీ. చింతపండును మువ్వ జీలకఱ్ఱయు వామన
నావాలు మెంతులు నామదమును
కాదును నింగున కటుకరోహిణి వస
జాపత్రు నీపృతి జాణికాయ
కుంగము పైలు మైలుకుర్తము కరకము
లునీరికపప్పును నుల్లిపాయ
యల్లము తిరియంబు లన్న భేది మిరెవ
కాఁపులు నూనెయు నేంబు మొదలు

గీ. గాఁ గలుగు వస్తువులనెల్లఁ బ్రోగుజేసి
యమ్మినను బొట్టగడచుటే యబ్బురంబు
గాన వేనొక్కపనిఁ జేయఁ బూనివాఁడ
తాని నీవును సమ్మతిఁ దలఁపవలయు.

ను. పొలఁతీ ! కొంతధనంబు నెక్కడనో య
ప్పుం దెచ్చి వాణిజ్యమున
బలముం జేసెద దాన మిక్కిలిగ లా
భం బబ్బు లేకుండినం
గలకాలంబును నొక్కతీరుననె బ
ల్కన్దంబులం బొందఁగా
వలయు న్నాకుఁ దలంప నియ్యదియే భా
వ్యంబౌదుఁ గన్పట్టెనుకా.

గీ. అందుఁ బెనిమిటి వేరి వచించినట్టి
మాటలఁ దలంచి “యందని ప్రమానిపండ్ల
కట్టు సాచిన య” ట్లగు నందు నెంచి
భవకుఁ దోచినగతి యట్టులనియొఁ బలికి.

చ. బలము కొలందిఁ బర్వదురుఁ

కాలను ద్రావుటకన్న నొక్కచో

నిలిచి నిలంబు గ్రోలుటనె

నెక్కొను సౌఖ్యము నీవెఱుంగవే

కలిగినయంతలోఁ దనివిఁ

గాంచుటచేఁగద యెన్నఁ దెట్టివా

గలకును భీతిఁ జెందక తి

రంబుగ నుండుట ప్రాణవల్లభా !

ఆ. అప్పుఁ దెచ్చికొన్నయప్పుడె యప్పించి

నట్టివానియొద్ద నప్పుఁ దెచ్చు

కొన్నయలోడు లొంగియున్న భటుఁడుగాన

వలదు వలదు నాథ ! వలదు నాథ !

ఆ. కంట నిదురరాదు కడుపారఁ దినిన ము

క్కంటికైనఁ దమ్మిక్కంటికైన

నప్పు మీఁద నున్నయప్పుడు, మనహోటి

బడుగు విచ్చగార్చడ నుడువనీల.

నీ. తలకుమించినపనిఁ దలపెట్టి యప్పుల
 పాలయి యుండెను పోకునెట్టి
 మోయలేని బరువు మోసెదవని శ్రాని
 లొంగి చిక్కులఁబడె లింగినెట్టి
 కోరికదీనమును గొనితెచ్చుకొని చాల
 చితికి పొక్కుచునుండె సింగినెట్టి
 కూలికి విషమామ్రగోరి గొంతుకఁజాట్ట
 లకలుక బడుచుండె లచ్చినెట్టి

గీ. తలలు మార్చెడునట్టి వర్తకులె యిట్లు
 పొంగి పోరగిలంబడి పోవుచుండ
 నన్నెముకు బున్నె మెఱుంగని యట్టివీవు
 లేనిపోని తలంపులఁ బూనఁ దగునె.

గీ. గోనెలంగొట్టు కొక్కులఁ గొట్టవీవు
 రొట్టెలయదిను నీల్లులఁ గొట్టవీవు
 గుడయఁదిను చీమనైనఁ పోగొట్టవీవు
 లాభ మెబ్బంగిఁ గలుగు వల్లభ! తలయ.

క ఇంతకు వేంకటగిరివరుఁ

దెంతయును నొ యంతవఱకె తృప్తిం గవిసరి

జింత యొకింతయుఁ గలుగదు

సంతోషముతోడ వృత్తి సలుపఁగవచ్చుకా.

మ. అనుఁడుకా వేహరి కొంత సత్య మని తా

నాత్య నివ్రలాకించెఁ గా

ని నిరాధారపు జీవనం బనుచు చా

ని న్నమ్మియుండంగ నో

పనివాఁడై సతితోడఁ బెల్లకయై ద్ర

వ్యం బప్పుఁ దే నెంచి యె

వ్వనిఁ గోరన్ ధన మిచ్చునంచు మదిలోఁ

దర్శించుకొం చిట్లనుకా.

పీ. అప్పిచ్చుటంచు నే నడిగిన నీకు మా

వ్యము లెందుగలవని యడుగఁదొక్క-

అప్పిచ్చుటంచు నే నడిగిన నీకు గృ

హం లెందుగలవని యడుగఁదొక్క-

అస్పిష్కటంకు నే నడుగఁ బోయినను నీ
కాన్తి యేముండెను చడుగఁదొక్కొ-
అస్పిష్కటంకు నే నడిగినఁ జిల్లర
యంగడియా యని యడుగఁదొక్కొ-

గీ. ఏమనుచు నడుగవలయునో నామనమునఁ
దోచకున్నది యెనుమ కాదువాడఁ
గలఁడుగద చిరమిత్రమై వెలయుచున్న
యొక్క మొగలాయి విడ్డఁడు చిక్కఁకున్నె.

చ. అని తలపోసి వేగఁ దన
యంగడిమూసి హితుండు గీమునం
దున నిత్ర దుండునంచుఁ జని
తోడనె కాంచి సులాముఁజేసినం
గనులొని కూరుచుండుఁ డని
గౌరవముం బొనరించి యేమి వ
చ్చినపని పెట్టిగా రని వ
చించిన సొహృదుతోడ నిట్లనుకొ,

1. మిత్రమా ! నా పచారము మిత్రులఁ జిన్న
ది యయి యుండుట నీకును తెలిసియుండెఁ
గానఁ బెద్ద దుకాణము గావలె నని
కొంతధన మప్పుగా నిన్ను గోరనుంటి.

2. మా మలిగెమిఁది లాభము మాకుటుంబ
మునకుఁ జాలక చిట్క-లో మునిగియుంటి
నయ్య ! యొక రెండవల మాప్యముల నిచ్చె
దేని నొక వత్సరములాన నిచ్చివైతు.

3. అన్నమాటను దిప్పెడునట్టివాడఁ
గాను నా నైజమును జాడఁగలవు నీవు
పత్రమును వ్రాసి యిచ్చెద వడ్డిమొదలు
కరుణఁజూచును నాయెడఁ గను నుదమున.

4. అనిపల్కు కొమటిఁ గని యను దురక య
య్యెను ! నిన్ను నే నొక్క మెల్లఁ గర్చు
కలసినఁ బ్రార్థుట వచ్చియుండినఁ గొంత
మేలుగా నుండును జాలదవ్య

మింకను కావలె నెట్లుటవచ్చినఁ
 గనుగొందు రూప్యంబు కాగునోలె
 మన్నది నాకడ కెన్నఁడు రానికాఁ
 డవు వచ్చి యడిగితి టక్కు-గాదు

గీ. సత్యము వచించితిని నీ కొసంగ నేమి
 భయమనుదుఁ బల్క-నిట్లు నెవంబుఁ బన్ను
 చుండె నిచ్చట కివ్వము నొందకయని
 మరల దీనర్థమువదేడఁ గరుణగలిగి.

చ. ఇది సమయంబు కార్యటికు
 నెక్కు-డువడ్డినియించి నొక్క-వ
 ట్టెద నని చింతనేపికొని
 పెంకిని ద్రవ్యము లేనియట్ల తె
 చ్చెదఁ బొరుగింటికి యని
 చెప్పి మరుంగున దొడ్డిదారి ను
 మ్మదమున నిల్లుఁజేరి తన
 మందసమందున మన్ను లొక్క-ముఠా.

గీ. రెండువేలను రెక్కించి రెండుసుతు
లందు నిండించి మను వచ్చినట్టి త్రోవ
వైశ్యుచెంగటికిం బెచ్చి వడ్డి రెండు
రూప్యములు నూటకని చెప్పి రూఢిపరచి.

గీ. పత్రముఁగొని సామ్యుచ్చి పంప నూరు
జాందు గృహమునకేతెంచి నిండువేడక
వర్తకము విరివిగావించి వచ్చులాభ
మనను సుఖముగ జీవనముం గడపుచు.

గీ. ముటదప్పక యుండఁగ మరలఁ గొంత
కాలమున కనులు వడ్డియుఁ దేలుచుకొని
మలకకడ గేగి విత్తముఁ దొలుత నిచ్చి
శ్రవాణియిచ్చినయట్టి పత్రము నడుగ.

గీ. పెత్తెతాళము నెచ్చటఁ బెట్టి విడిచి
యుంటివో యట్టి దొరుకకయుండె రెండు
మూడు దినములలో నిచ్చువాడ నందు
నమ్ముకము గలుగం తెప్పి లో మృనంగ.

గీ. అందఱును దనవలెనే యుందు రనెడి పెట్టి
 తలఁపుఁగల శ్రేష్ఠి యాతని దబ్బరలను
 నబ్బురంబుగ నెంచక నిబ్బరమగ
 సత్యములటంచు నెంచి వాసమున కరిగె.

ఉ. అంతటఁ గొంతకాలమన

కాదని వైశ్యుని ప్రమాట ర
 వ్యంతయు భీతిలేక యది
 వ్యాజముగాఁ గొని నాధనంబు నొ
 క్కింతయు నీయలేదనుచు
 సేర్పడ న్యాయసభాంతరంబునం
 బంతయుతోడ వ్యాజ్యమును
 పైవఁగ న్యాయసభాధికారియున్.

క. ధనిమనిషుంబున వా

దనసర్పెడు న్యాయవాది తలఁపుం గనుచున్
 ధనమిచ్చుట చేహరి!
 కనిరే యిరు రెవ్వ రనిఁ గడువడిఁ జెప్పుమా ?

గీ. అనిన న్యాయాధికారి కిట్లనియె బాబు!
 ధన మొసఁగునప్పు డెవ్వరుఁ గనుటలేదు
 పత్ర మి మ్మన ములగ్గ యెప్పటికి నవుడె
 యిదిగో యదిగో యనుచుఁ జెప్పి యింతనేమి.

ఉ. ఉండుచునుండె నీతఁడు ప్ర
 భూతమ ! సత్యముగాదు మాడ నా
 కింకను సాక్ష్య మిచ్చుటకు
 నేరును లేరు కృపావలంబుఁడై
 వేంకటకైలనాయకుఁడై
 పేర్చిని గాందుచు నున్న సాక్షి నా
 వంక నసత్య మాడఁడని
 * పల్కెద న్యాయముఁ జెప్పకుండునే.

గీ. అనుచు న్యాయాధికారి యిట్లనియె నల్ల
 నయ్య ! యెంతైన స్వామి సాక్ష్యం బొసంగ
 వచ్చునే ! యేటిమాటలు నచ్చఁబోవు
 మొంచ కిడవలె రెండునే రెంచి యిప్పుడు.

మి. అనివన్ గుండెను తాయినదగతి మూ
 రాక్షాకాంతుడై కొంతసే
 పునకుం చెల్వించి కెంది వేంకటపతి
 న్బుద్ధిం గడు శ్వేడి యో
 తునమా! మీ యధికార పుత్రమును న్నా
 య్యప్రక్రియం బంప, వ
 చ్చును సాక్ష్యంబు నొకంబు దైత మనినం
 కోద్యంబుగా మంప:టన్.

గీ. పెట్టెతగవున సాక్ష్యంబుఁ జెప్పకొజకుఁ
 దాము దయసేయవలయును దప్పకుండ
 నాచోకని యొక్క-దినము నిల్గి యాము సేవీ
 పంపుఁ డని చెప్పె నధికారపుత్ర మొందు.

గీ. దానిఁ దనకేయఁ దానేగి వైకమునకుఁ
 తావీ ప్రార్థించి యిటు నచ్చుటకుఁ గోరి
 నచ్చెద నటంచు నధికారిపుత్రముఁ గొని
 తిరుపతికి నేగి నుత్తోష మునునడింప.

ఉ. అచ్చట నున్న యర్చకుల
 కందఱికిం దనరాకఁ బెల్చఁగా
 నెచ్చటి సాక్ష్య మిమ్ముది మ
 సీతలమందున వేంకటేశ్వరం
 డచ్చట్ర మానిసింబరె న
 హా! వెనువెంటనె వచ్చువాఁడె నీ
 విచ్చితనంబుగాని యిఁక
 వేగమె వచ్చినదారిఁ బట్టుమా.

క. అని పరిహాసముఁ జేసిన
 వినక యధాపూర్వయుగను వేఁడెడి వేరిం
 గని దైవపమక్షయనకుఁ
 జరి తెల్పుము వచ్చినట్టి సంగతియెల్లఁ.

ఉ. నావిని గర్భమందిరము
 నం గల వేంకటేశైలవాసునిం
 గాత్రపుటందుఁ జీరకొనఁ
 గట్టినదీటియు వారిబత్తెముక

రావలెనందు నా మామయ్య

రక్కధళు డల్పిని వైచి మొక్కితా
నీరలఁ గూరుదుండి మది

లింపగు ఫక్కిని రాత్రియఁరయున్.

గీ విశుకొండలవాడ! న శ్మీలు మయ్య!
వడ్డికాసులవాడ! వావలనఁ దప్ప
గలిగియుండిన మన్నింపఁ గదిగఁ కున్నఁ
గాంతురే రల మేలుమంగాఁ మేర!

ఉ. చిన్నతనమునుండియును

జేయుచునుండిని నీదుసేక నీ

కన్నను నవ్వబైకకులఁ

గాఁచఁదలంచి యెఱుఁగ నెప్పు డా

కున్నులఁ బ్రోచుదుండెను న్య

భావము నీయెడ నుండినించు నీ

సన్నిధి నీగుఁజెంచితిఁ బ్ర

కన్నుఁడై నను గావఁగాడగున్.

1. కురికకు మారక రోచిపెట్టుట యన్న
 విప్రాన్న దానమా వేంకటేశ !
 మొగలాయివానికీ మూట లిచ్చుట యన్న
 విద్యాభివృద్ధియా వేంకటేశ !
 పాపాబునకువేలు జల్లి పోయుట యన్న
 వేదాభివృద్ధియా వేంకటేశ !
 యవనునిచేరఁ జయ్యన రొక్క మిగుటన్న
 విబుధసంతోషమా వేంకటేశ !

2. యేమనుచు సంతపింతును పామి ! నీవు
 వచ్చి క్రన్నన పాశ్చ్యంబు నిచ్చితేది
 ధర్మకార్యంబులకు నాచు ద్రవ్య మెల్ల
 నీచువేరట నెచ్చింతు నిశ్చయముగ.

3. నిను నమ్మి కొలుచువాఁడ
 వ్నును నెమ్మిని ప్రోవకున్న నమ్మము నీయె
 ద్దనె పొగొమ్మును విడచెద
 ననుచుం దొడవిడ్డ మిగుల నడచుచు ముతీయొక.

గీ. పలువిధంబుల స్త్రీతంబు సలుపుచుండు
 నంతలోఁ జెల్లవారి నన్నకులును
 శ్రీపతికి దంతధావనకృత్యములను
 దీర్చుటకునై కనాటంబుఁ జెరచినంత.

గీ. దేవనాగరలింగోడ దివ్యమైన
 ప్వామిప్రాలున్న న్యాయశాసనత్రయము
 యదటఁ గన్పడఁ గన్నుల నద్దుకొనుచుఁ
 జెచ్చి చాని మహాంతుతోఁ జెలిసి యొసంగ.

చ. ఇది కడు వింతయంచుమది
 సంతయు సంతసమంది బచ్చతో
 డఁ జెలిసి నీవు నమ్మిన భ
 ట్రవవరుండవు దేవదేవుఁ డిం
 పాదవల సాక్ష్య మిచ్చుటకు
 నూతి విచారము మాని నిత్య ము
 భ్యదయముఁ గాంతు నీవు చను
 జెచ్చునగ నందు మహాంతునత్రి-నా.

సీ. మేరువు దొడ్డిలోఁ జేరినవిధమునఁ
 గామధేనువు మందఁ గలపీనట్లు
 కల్పవృక్షము తోఁటకట్టువఁ గలరీతి
 నవనిధు లౌట్టెలోనఁ గలపోలె-
 నమృతంబు పెరటిహృదమునఁ బుట్టినభంగి
 రతనంపుగని గూటఁ బ్రబలినగతి
 వైకుంఠ మడుగులోపల లభించినతేజ
 ధనవృష్టి యింటఁ బడినవసువున

సాగెకాఁ దెంతయును రమానాథుని మదిఁ
 జెంతసేయుచు నూరును జేరి వృత్త
 మెల్ల న్నాయాధికారికి నెఱుకపరచి
 యుండ నిర్ణయదినమున నొక్క-నాడు.

గీ. సాక్షులను లేరువెట్టి విచారణకు వి
 నోదముగ నందఱిఁబిల్చు మాదిరిగను
 నిల్వ న్నాయుగుభాధ్యక్షు ప్రేరణమున
 నీలకు నచ్చి రెడఁ గొం తెత్తియొత్తి

గి. పెద్దతిరుమల వేంకటవిధుఁడుగారు !
 పెద్దతిరుమల వేంకటవిధుఁడుగారు !!
 పెద్దతిరుమల వేంకటవిధుఁడుగారు !!!
 పెద్దతిరుమల వేంకటవిధుఁడుగారు !!!!

మ. అని నల్మూరు భటుండు కేలిడఁగా
 నాలించి రాకుంట బ
 యునెడన్ న్యాయసభాధికారి కినుకం
 లాలించి శ్రీ వేంకటా
 ద్రివివాకుం డరుదెంచునందు నజుర
 క్రిం బలికియున్నాడ నెం
 దున దాగెం గనిపించఁడమి చెడువా
 రు శ్రేయఁగాఁ జెల్లువే.

క. ఎక్కడవేంకటగిరివరుఁ
 డెక్కడ నీ విక్రమాడ విభ్ర కలఁడుగా
 నిక్కడకుఁ నూటపాక్ష్యము
 నక్కట ! యీవచ్చునే దురాకావేళ.

గీ. అమరుఁ గొడపుట్టువును మారువంతలోన
 న్నాయవాదులు సూర్యండువంతలోన
 గొంతువోవఁగ భటుఁ డార్యవంతలోన
 వింతనాచింబు వినిపించువంతలోన.

దీ. సూర్యప్రభంబోరెఁ కాపట్టుమోమునఁ
 దిరుమణి తిరుమాళ్లతిలక మమర
 నీలమేఘచ్ఛాయ నెరిమించు తమవ్రన
 స్వర్ణాంబరంబులు సోయమిఱ
 విద్యుత్సమానమై వెలసెనువనమాల
 వక్షస్థలంబున వన్నెకాక
 జానువులంబు వాస్తంబుల శంఖచ
 క్రంబులు దిశలకుఁ గాంతులీన

గీ. కేంకటాద్రినివాసుండు కేకవచ్చి
 నిలువ నెల్లరిమాటలు నిలిచిపోయె
 నెటుల వచ్చినదియు నేరు నెఱుంగరైరి
 యేమి ఘటకఁగలయునో యెఱుంగరైరి.

గీ. బోనలొ నిర్వఁగాఁ ద్విఁబోక మున్న
దేవునెదుట నిలంబును బెల్లవాఁడ
నమృతమాడకు నే నంతయును నిలంబె
వాకొనెద నని యనినీలపఁబోక మున్న.

క. ధనము తురుతురన కొనుగుటఁ
గనియుంటి నశత్యమిందుఁ గన్పట్టదు నిం
దకు సంపాపారిపయిం
బెనుచుట యశ్శాయ మని త్రివిక్రమఁ డంతకా.

క. మనమునఁ బెనుగు మనల్లా
మనకుఁ బొడమివత్తడె సాక్షులుంగొని చిత్ర
మునుదీక జనును బుచ్చక
మన ప్రాయక రొక్క చిత్రమును వేసఁబాఁడి.

గీ, విమనిన భాను బండెడి యింటిగోడ
గుటిలొ జ్ఞాతకంబుంట కొలుకు బొగ్గు
తోడ నంకెలు పై చను చూడవచ్చు
నిప్పుమనుకోయ నిలమిది యిదియుఁ గాక,

గీ. వడ్డిరెక్కను గట్టివ పుత మందె
 చాని మాపంగ నెలుగఁడు తల్పమునకుఁ
 గూర్చియుండిన పెట్టెలొక జేర్చియుంచె
 నిప్పును గానవచ్చు మీ రేగి కవివ.

గీ. అమరు స్వామూధికారికి వచటి నల్ల
 కయ్యనును సతపం బగువల్లు మేర్చు
 ననును నాశని స్వామివాదికి విచార
 మొదలవల్లును బగ్గి సమృదముమోలు.

గీ. ఎల్లు సాక్షాత్కరించెనో యెలుకపడని
 తల్లెదేగ వత్తెరామఁ డగును వచటి
 సుభ్యులందఱు మిగుల నాశ్వర్యమగును
 లగుట సంతోష మినుమడింపఁగను నిల్చి.

గీ. అతిథిత్వో మది వర్జియచారికిఁ
 గవృట్టకుందునే కామజనకుఁ
 డనృతఁబులాడక యల్పించుచారికిఁ
 గవృట్టకుందునే కామజనకుఁ

డన్యామమాను మాని యచ్చిందువారికిఁ

గన్వట్టకుండు నే కామజనకుఁ

దార్తి మాన్పుమటందు నచ్చిందువారికిఁ

గన్వట్టకుండు నే కామజనకుఁ

గీ. డహహ ! పర్తిమనదె భాగ్యమన్న భాగ్య
మహహ ! దణిజానిదే పుణ్యమన్న బుణ్య
మహహ ! వ్యాపారిదే కీర్తియన్న గీర్తి
యన్మృలకుఁ గీర్తి పుణ్యభాగ్యములు గున్న.

గీ. ఆశలి తొలంగునే చిక్కు-డాకుపాయ
గుంబువలన నటందు విచార మింత
యేని సేయక దణి లుభ్యవృత్తిఁ బూని
గడ్డిగరకుడు విత్తంబు గడనసేయు.

గీ. కలిగియున్నంతలాఁ దృప్తిఁ గాంచలేక
దుష్టుడై లుబ్ధుడెన్నడు దుఃఖపడును

కలిగియున్నంతలోఁ దృష్టిఁ గాంచిపత్పి
వర్తనంబున సుజనుండు వానిఁ గాంచు.

గీ. కడమ యేమియులేక సౌఖ్యముగజరుగు
చున్న నొరులను మాపంగ మాహ సేయు
కత్తితున కివామనఁ దినఁ గూడు లేగు
చూడఁ బరమనకుం బోవఁ దోడులేదు.

గీ. జగతిలోన ధనాకాపికాచ మెప్పుడు
మానవుల నెత్తికెక్కుచు మానధనము
ప్రాణధనము పొందుచుఁ బరువులేత్తు
కుంటఁ జూచియు వెడఁగులై యుండు రకట!

గీ. కొటికిం బడ్డయెత్తిన గొప్పవాఁడుఁ
గూటికిం గుడ్డఁజరిచిన కొద్దివాఁడుఁ
గాటికిం గాళ్ళుసాచిన నాటి గోడు
సాటికిం దెచ్చుకొని చూడ సమముగాదె.

గీ. కడు ముదలబునఁ గాంచుచుఁ గాచుతల్లి
భార మెడలించి త్రిప్పెను బండికల్లు
చెదరకుండఁగఁ బట్టెను సేకముల్లు
ధర్మమున కగు చక్కని ధనపుమల్లె.

గీ. ప్రాణ ముండఁగఁ గొనిపోవు పాపమిత్తి
యొఱును బడియుండియే మెడనఱుకత్తి
కొలుకకయే దిగమింగెను గొప్పఁత్తి
విత్తమును నమ్మకుఁడు మేలుకాత్తు బత్తి.

క. భువనం జెడగొట్టు యశ
హ్నున మాపుం గలకామలకుఁ జొప్పిందును ?
ల్పినిఁ గూలఁద్రోయు నకటా!
ధనలుబ్ధతయంచుఁ బల్కఁ దక్షణముననే.

క. మలక గృహంబున నారెరు
మలకాధుఁడు నల్కి-నట్టి మాఁడిం గణ బం

టుల నంపి యట్లయ్యంకుటఁ

దెలియుట నవరాధక్షాను విధించి కడుచడిక.

గీ. అయ్యనువందల రూప్యంబు లతనిచేతఁ
గోమటికిఁ దగ నిప్పించి సామివేకు
మనకు కల్లర కద్దురమునుఘటించి
వెడలెఁ గంటిరె యనుచును నుడివి మఱియు.

గీ. వైవముఖమున సత్య మీ తగవునందు
బయలుపడెనని సంతసపడుచుఁ గొలువు
గట్టె దిగి యేగ న్నారాధికారి వీదత
నోజు వెడలిరి యెల్ల సామాజికులును.

మాలిని.

సులలితధరాభా! సారస్వ శ్రేష్ఠనాథా!

నితితధమజ్జగ్గ! వేష్టితాశ్చేదభక్తా!

సుజామిసరపాలా ! శోభితస్వర్గచేలా !
వృజివతరుకుకారా ! వేంకటాద్వితరారా.

గద్య.

ఇది శ్రోతృవర్గముందరరామ విరచిత మగు శ్రీ తిరుమల
వేంకటేశ్వర ప్రసన్నము
సంపూర్ణము.

హాస్యరసప్రధానమగు
తెనాలి రామలింగని
వింత కథలు.

వెల 0-4-0.

మయూరపాడు,
రామా ఆండ్ కో
నివాడ, కృష్ణానది.

